

مقدمه‌ای بر
روان‌شناسی کودکان با اختلال
حرکتی

بتول اخوی‌راد

عضو هیات علمی سازمان سمت

تهران

۱۳۹۰

سرشناسه : اخوی راد، بتول، ۱۳۳۸ -
عنوان و نام پدیدآور : مقدمه ای بر روانشناسی کودکان با اختلال حرکتی / بتول اخوی راد.
مشخصات نشر : تهران : نقش قلم ، ۱۳۹۰.
مشخصات ظاهری : ۱۲۷ ص.
شابک : 978-964-8008-43-2
وضعیت فهرست نویسی : فیا
یادداشت : کتابنامه: ص. ۱۱۶ - ۱۲۰.
موضوع : معلولان - روان شناسی
موضوع : کودکان معلول - پرستاری و مراقبت
موضوع : کودکان - روان شناسی
رده بندی کنگره : ۷۲۷BF / م ۶ الف ۳ ۱۳۹۰
رده بندی دیویی : ۱۵۵/۰۸۷
شماره کتابشناسی ملی : ۴۱۹۷۲۳۲

نام کتاب: مقدمه‌ای بر روان‌شناسی کودکان با اختلال حرکتی
نویسندگان: دکتر بتول اخوی راد (عضو هیأت علمی سازمان سمت)

ناشر: نقش قلم
صفحه‌آرایی: مریم سمیاری
لیتوگرافی: ندایی
چاپ و صحافی: تلاش
نوبت چاپ: اول ۱۳۹۰ | تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه
قیمت: ۳۲۰۰ تومان
شابک : ۹۷۸-۹۶۴-۸۰۰۸-۴۳-۲

ISBN: 978-964-8008-43-2

WWW.MANESH.PUBLISHING.COM

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	پیشگفتار
۳	فصل اول: معلولیت
۵	مقدمه
۶	تعریف‌ها و اصطلاحات و معلولیت و معلول
۱۱	نگرش به معلولیت و افراد معلول
۱۵	نگرش اسلام
۱۸	میزان شیوع
۲۳	فصل دوم: روان‌شناسی رشد کودکان با اختلال حرکتی
۲۵	رشد حرکتی
۲۷	رشد و تحول ادراکی کودکان انقباضی - عضلانی
۳۰	تحول شناختی
۳۴	کودکان با اختلال حرکتی در مورد اشیاء بیرامون خود چی می‌فهمند؟
۳۷	کودکان با اختلال حرکتی چی از مردم می‌فهمند
۴۰	رشد و تحول در روابط بین فردی
۴۲	تحول اجتماعی
۴۷	فصل سوم: دیدگاه‌های روان‌شناختی
۴۹	مقدمه
۵۰	واکنش فرد معلول به معلولیت
۵۰	واکنش مادر و سایر اطرافیان به معلولیت کودک
۵۱	نگاه نظریه‌های روان‌شناسی به معلولیت و فرد معلول

۵۲	نظریه فروید
۵۳	نظریه آدلر
۵۶	تفاوت نظریه فروید و آدلر
۵۷	نگرش اسلام
۵۹	فصل چهارم: بهداشت روانی افراد معلول
۶۱	کلیات
۶۳	نکات مهم پیشگیری و رعایت بهداشت روانی
۶۵	مفهوم بهنجاری
۶۸	نقش خود در تأمین بهداشت روانی
۷۰	عوامل مؤثر در خود
۷۱	نقش خانواده در تأمین بهداشت روانی
۷۲	نقش مدرسه در تأمین بهداشت روان
۷۴	قانون و بهداشت روانی
۷۶	معماری برای معلولین
۷۹	فصل پنجم: انواع اختلالات حرکتی
۸۱	اسپینایفیدا
۸۷	فلج مغزی (C.P.)
۹۲	آسیب عضوی ناشی از مصرف تالیدومید
۹۵	فصل ششم: توانبخشی
۹۷	- وضعیت افراد معلول در کشورهای گوناگون
۹۸	- ضرورت توانبخشی
۹۹	- معیارهای تشخیص کودک با اختلال حرکتی
۱۰۰	- شرایط کودکان و نوجوانان با اختلال حرکتی در مواجهه با توانبخشی
۱۰۳	- تعریف توانبخشی
۱۰۵	- انواع توانبخشی

۱۰۵

توانبخشی پزشکی

۱۰۶

توانبخشی حرفه‌ای

۱۰۷

توانبخشی اجتماعی

۱۰۹

فصل هفتم: آموزش کودک با اختلال حرکتی

۱۱۱

- نکات اساسی آموزشی

۱۱۴

- شرایط مدرسه برای کودک با اختلال حرکتی

۱۱۵

- شرایط کودک با اختلال حرکتی در مدرسه

۱۱۶

منابع

www.ketaboo.ir

تقدیم به والدین بزرگوارم

آنانکه یاد خدا، تحصیل علم و مهربانی به دیگران
را به من آموختند.

www.ketab.ir

پیشگفتار

واژه معلول^۱ امروز به لحاظ بار منفی آن در اذهان عمومی کم به کار گرفته می‌شود و بیشتر به جای آن از واژه ناتوان^۲ استفاده می‌کنند. واژه معلول در گروه‌های گوناگون به لحاظ نداشتن یک ویژگی حسی (همچون شنوایی، بینایی)، ذهنی (عقب‌مانده ذهنی) و خصیصه‌ای در یادگیری (نارسانویسی، نارساخوانی)، عضوی (حرکتی) و گاهی با چند ویژگی (چند معلولیتی) به کار برده می‌شود و به این ترتیب همراه با صفت مناسب آن ویژگی در ادبیات روان‌شناسی و توانبخشی آمده است. این کتاب به لحاظ گستردگی طبقات به اختلال حرکتی پرداخته است.

در این جهت‌گیری ما با کودکان و افرادی مواجه هستیم که از یک سو بنا بر دلانلی برایشان مشکل حرکتی، در هنگام بارداری، زایمان و بعد از تولد حادث شده است. این طیف از افراد در بسیاری از موارد دارای هوش طبیعی هستند و به ندرت مشکل هوش و نقص کارکرد ذهنی در آنان مشاهده می‌شود. همچنین آنان ویژگی‌های روان‌شناختی خاص خود را دارند و به لحاظ آن ویژگی‌ها شرایط خاص محیطی را نیز می‌طلبند. آموزش و توانبخشی مناسب در بهینه کردن تواناییها و استعدادهای آن تأثیر بسزا دارد. این افراد در هر یک از این انواع متنوع معلولیت می‌توانند گروه‌بندی شوند. جنگها و حوادث طبیعی و تصادفات و اتفاقات ناگهانی، مصرف داروها در دوران بارداری هر یک از این انواع را به ظهور رسانده است و هر یک از این عوامل از علل آسیب‌شناسی معلولیت حرکتی به شمار می‌رود.

---

1. handicapped
2. disabile

در جامعه ایران بعد از جنگ ایران و عراق ما شاهد افزایش تعداد این معلولان حرکتی بودیم. آنان واژه جانباز را به همراه دارند. سرفرازانی که نشان‌دهنده ایشار و از خودگذشتگی چون برادر امام حسین (ع) - حضرت عباس - بودند. قلم مؤلف این کتاب از بیان فداکاریهای این گروه ناتوان است. اما آنان به جز رشادتها در جنگ پیشین در عرصه‌های مختلف کنونی همچون ورزش نشانهای افتخار بسیاری را برای وطن خویش در داخل و خارج دریافت کرده‌اند.

در جامعه ما امداد و اشتغال معلولان حرکتی بر عهده سازمان بهزیستی و بنیاد جانبازان است. حجم کار بالا و امکانات محدود مشکلات عدیده و بی‌توجهی به آنان را فراهم نموده است.

این کتاب در ۷ فصل و با هدف تقویت نگرش مثبت و ارائه بینش علمی به معلول حرکتی برای دانشجویان تدارک دیده شده است. هر یک از فصل‌ها مباحث جداگانه‌ای دارد و توصیه اینجانب مطالعه تمامی مطالب کتاب است.

در پایان بسیار خرسند خواهم شد مرا از نظرات و راهنماییهای مفید برای هر چه غنی‌تر کردن این کتاب به نشانی akhavirad@samt.ac.ir یاری فرمایید. توفیق روزافزون از خداوند متان برای کلیه دست‌اندرکاران این کتاب دارم.

بتول اخوی‌راد